

GDP

GROSS DOMESTIC PRODUCT

**بررسی محصول ناخالص داخلی استان فارس
به قیمت ثابت سال پایه ۱۳۹۰ (۹۹-۱۳۹۰)**

مرکز آموزش و پژوهش‌های اقتصادی و اجتماعی اتاق بازرگانی شیراز

گزارش شماره ۰۱/۲۱

سال ۱۴۰۰

کد مدرک: SCCIM-FR-۰۰۹-۰۰۰	گزارش	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز
تاریخ:		

موضوع گزارش:	
بررسی محصول ناخالص داخلی استان فارس به قیمت ثابت سال پایه ۱۳۹۰ طی دوره ۹۹-۱۳۹۰	
تاریخ ارائه: ۱۴۰۰/۰۷/۲۰	تنظیم کننده: مریم حق جو

- مقدمه

یکی از مولفه های اصلی تعیین کننده توسعه یافتگی در کشورها، تولید ناخالص داخلی آنها (GDP) می باشد. کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولید شده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی می نامند. بر اساس این مولفه میزان رشد اقتصادی کشورها تعیین و در گزارشات صندوق بین المللی پول کشورها رتبه بندی می گردند. تهیه حسابهای منطقه ای و بررسی روند آن طی سالهای گذشته مبنای اساسی جهت برنامه ریزی های اقتصادی قرار می گیرد. هدف از تهیه و تدوین این حسابها، محاسبه مهمترین متغیرهای جریانی اقتصاد مانند تولید، مصرف، تشکیل سرمایه، صادرات، واردات، درآمد و رشد اقتصادی در یک دوره معین از زمان و اندازه گیری مهمترین متغیرهای اقتصادی مانند ثروت، دارایی و بدهی در مقطعی از زمان است که از طریق آنها تصویر وضعیت اقتصادی استان در آن دوره یا مقطع زمانی نشان داده می شود.

- محصول ناخالص داخلی

- بر اساس آخرین آمار منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران، ارزش محصول ناخالص داخلی استان فارس به قیمت ثابت سال پایه (۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۹، حدود ۳۴۳،۶۹۹ میلیارد ریال بوده است که ۴.۸ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور را تشکیل می دهد.
- سرانه تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۱۳۹۹، حدود ۸۳۳ میلیون ریال و سرانه تولید ناخالص داخلی استان فارس حدود ۶۷۴ میلیون ریال بوده است.

جدول شماره ۱: محصول ناخالص داخلی استان و کشور به قیمت ثابت سال پایه (۱۳۹۰) - میلیارد ریال

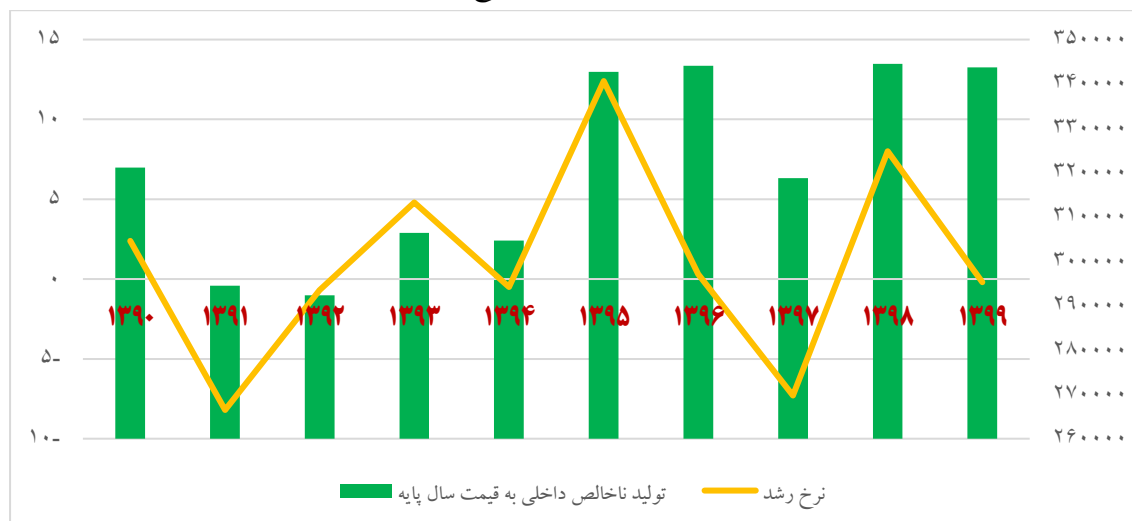
شرح	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
تولید ناخالص داخلی استان (میلیارد ریال)	۳۲۱،۱۰۸	۲۹۴،۴۶۷	۲۹۲،۳۵۹	۳۰۶،۴۲۰	۳۰۴،۶۶۶	۳۴۲،۷۳۹	۳۴۴،۰۶۸	۳۱۸،۷۵۱	۳۴۴،۵۱۳	۳۴۳،۶۹۹
تولید ناخالص داخلی کشور (میلیارد ریال)	۶،۸۶۶،۸۱۱	۶،۲۸۰،۱۵۶	۶،۴۳۵،۳۵۶	۶،۵۸۱،۴۴۷	۶،۵۷۷،۷۲۶	۷،۵۰۹،۲۸۴	۶،۵۷۷،۷۲۶	۷،۵۰۹،۲۸۴	۷،۰۱۴،۲۰۸	۷،۰۸۳،۹۱۲

منبع داده ها: مرز آمار ایران

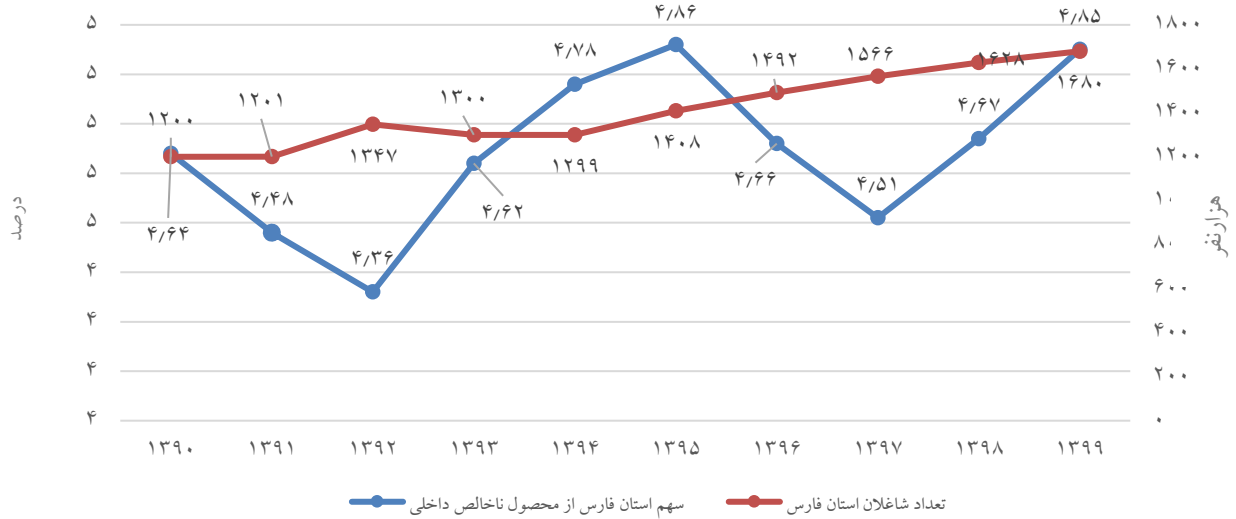
کد مدرک: SCCIM-FR-۰۰۹-۰۰۰	گزارش	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز
تاریخ:		

- محصول ناخالص داخلی کشور از ۶,۸۶۶,۸۱۱ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۰ به رقم ۷,۰۸۳,۹۱۲ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۹ رسیده و رشدی معادل ۳.۱ درصد رشد داشته است.
- محصول ناخالص داخلی استان فارس از ۳۲۱,۱۰۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۰ به رقم ۳۴۳,۶۹۹ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۹ رسیده است.
- سهم استان فارس از محصول ناخالص داخلی کل کشور از ۴.۶۷ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۴.۸۵ درصد در سال ۱۳۹۹ افزایش یافته است.
- طی سال های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۹ کمترین سهم استان فارس از محصول ناخالص داخلی کل کشور مربوط به سال ۱۳۹۲ و حدود ۴.۳۶ درصد بوده است.
- سهم استان فارس از محصول ناخالص داخلی کل کشور از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ افزایش یافته است اما جمعیت شاغل در این دوره به میزان ۰.۰۳ درصد کاهش داشته است.
- نوسانات شدید اقتصادی در دهه ۹۰ مشاهده می شود. رشد اقتصادی منفی پیاپی در دو سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ با بروز نشانه هایی از تخلیه شوک های منفی در کشور باعث رشد اقتصادی جزئی در سال ۱۳۹۹ شده است.

نمودار شماره ۱: تولید ناخالص داخلی استان و نرخ رشد طی دوره ۱۳۹۰-۹۹

نمودار شماره ۲: روند اشتغال و سهم استان فارس از محصول ناخالص داخلی کشور طی سالهای ۹۹-۹۰

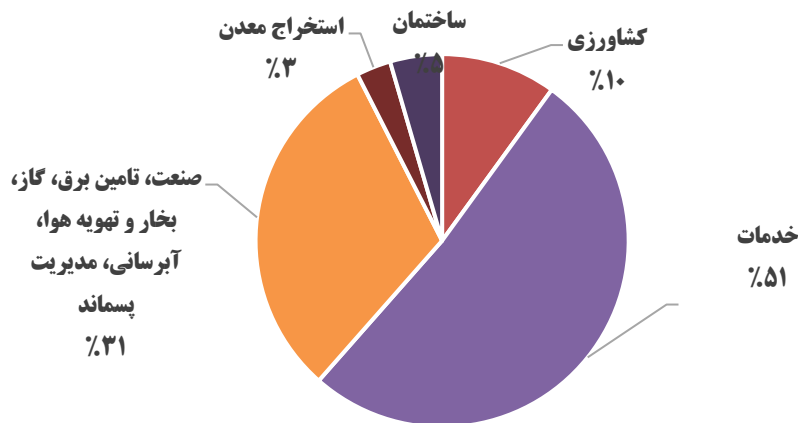

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

ارزش افزوده

- استان فارس در سال ۱۳۹۹ سهم ۴.۸ درصدی از کل تولید ناخالص داخلی کشور را به خود اختصاص داده است.
- سهم بخشهای مختلف اقتصادی از ارزش افزوده فارس در بخش کشاورزی ۱۰ درصد، بخش خدمات ۵۱.۵ درصد، بخش صنعت، تامین برق، گاز، بخار و تهویه هوا، آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیتهای تصفیه ۳۱ درصد، استخراج معدن ۳ درصد، ساختمان ۵ درصد است.

نمودار شماره ۳: سهم بخش های مختلف اقتصادی از کل ارزش افزوده استان در سال ۱۳۹۹ به قیمت ثابت سال پایه

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز	گزارش	کد مدرک: SCCIM-FR-۰۰۹-۰۰۰
		تاریخ:

بخش خدمات :

- سهم ارزش افزوده بخش خدمات از کل تولید ناخالص داخلی استان فارس از ۴۳.۷ درصد در سال ۱۳۹۰ به حدود ۵۱.۵ درصد در سال ۱۳۹۹ رسیده است.

جدول شماره ۲: ارزش افزوده بخش خدمات استان فارس به قیمت ثابت سال پایه (۱۳۹۰) طی (۱۳۹۹-۱۳۹۰) - میلیارد ریال

۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
۱۷۳,۷۶۸	۱۷۵,۹۴۶	۱۸۲,۹۲۶	۱۷۵,۶۰۸	۱۶۹,۰۵۸	۱۶۲,۲۶۲	۱۶۲,۱۵۸	۱۵۵,۸۹۸	۴۴۱,۷۱۵	۱۴۲,۲۹۱	ارزش افزوده بخش خدمات
۴.۷	۴.۷	۴.۸	۴.۷	۴.۸	۴.۸	۴.۸	۴.۶	۱۴.۳	۴.۷	سهم در کشور (درصد)

- بخش خدمات در استان فارس، اهمیت و ظرفیت بسیار بالایی در ترکیب تولید ناخالص داخلی دارد. با توجه به ارقام موجود در جدول شماره دو، ارزش افزوده خدمات طی دهه نود روندی تقریباً ثابتی داشته است، به طوریکه متوسط نرخ رشد آن طی دوره مذکور در حدود ۲ درصد بوده است. بر این مبنای، متوسط سهم ارزش افزوده بخش خدمات استان از کل کشور طی دوره مذکور ۵.۶۹ درصد است.
- در درون بخش خدمات، بخشهایی مانند مستغلات با ۱۶.۱ درصد و عمده فروشی، خرده فروشی و حمل و نقل با ۱۰ درصد بیشترین سهم را از کل ارزش افزوده این بخش به خود اختصاص داده اند.
- از آنجا که بیش از نیمی از شاغلان استان در بخش خدمات به فعالیت اشتغال دارند، این بخش پتانسیل بالایی از جهت ایجاد اشتغال و درآمد دارد و با توجه به میزان مزیت نسبی مطلوبی که دارد، همواره بستر مناسبی برای رشد و توسعه در زمینه فعالیتهای اقتصادی استان به شمار میرود.

بخش کشاورزی :

- فعالیت مهم استان فارس، کشاورزی است و در تولید و صادرات بسیاری از محصولات، مقام اول تا سوم را در کشور دارد. ظرفیت استان در تولید محصولات مختلف کشاورزی به میزانی است که نیاز غذایی بیش از ۱۲ درصد از جمعیت کشور را تامین میکند. این استان، بزرگترین تولید کننده محصولات زراعی و باغی کشور است.
- سهم ارزش افزوده بخش کشاورزی از کل تولید ناخالص داخلی استان فارس از ۹.۶ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۱۰ درصد در سال ۱۳۹۹ رسیده است.

کد مدرک: SCCIM-FR-۰۰۹-۰۰۰	گزارش	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز
تاریخ:		

جدول شماره ۳: ارزش افزوده بخش کشاورزی استان فارس به قیمت ثابت سال پایه (۱۳۹۰) طی (۱۳۹۹-۱۳۹۰) - میلیارد ریال

۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
۳۵,۸۶۳	۳۵,۱۷۹	۳۰,۵۳۰	۳۳,۶۹۸	۳۳,۹۹۲	۳۰,۸۶۸	۳۵,۳۴۰	۳۲,۱۲۷	۲۸,۵۵۴	۳۲,۰۹۶	ارزش افزوده بخش کشاورزی
۷.۴	۷.۵	۶.۷	۷.۱	۷.۳	۶.۹	۸.۳	۷.۹	۷.۲	۸.۵	سهم در کشور (درصد)

همان طور که در جدول شماره سه مشاهده می شود، طی سالهای (۹۹-۱۳۹۰) استان فارس همواره سهمی معادل ۷ تا ۸ درصد از ارزش افزوده بخش کشاورزی کشور را به خود اختصاص داده است. طبق آخرین آمار منتشر شده توسط مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۰ استان فارس از جهت ارزش افزوده بخش کشاورزی، رتبه دوم را در کشور دارد. متوسط نرخ رشد سالانه طی این دوره در حدود ۲.۱ درصد و متوسط سهم ارزش افزوده این بخش از کل کشور، ۷.۴ درصد بوده است.

بخش صنعت و معدن:

- استقرار انواع صنایع سبک و سنگین در استان فارس مانند صنایع پتروشیمی و الکترونیک و تولید قطعات و ادوات ساخته شده از صنایع به خصوص صنعت الکترونیک و محصولات استخراج شده از صنایع پتروشیمی، قابلیت‌های بالقوه‌ای را در تولید این محصولات برای استان ایجاد کرده است. استان فارس از جهت ذخایر غنی سنگهای ساختمانی، گچ و خاک نسوز نیز در سطح بین المللی در جایگاهی خاص قرار دارد.
- سهم ارزش افزوده بخش صنعت، معدن، ساختمان و انرژی از کل تولید ناخالص داخلی استان فارس از ۴۶ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۳۱ درصد در سال ۱۳۹۹ رسیده است.

جدول شماره ۴: ارزش افزوده بخش صنعت و معدن استان فارس به قیمت ثابت سال پایه (۱۳۹۰) طی (۱۳۹۹-۱۳۹۰) - میلیارد ریال

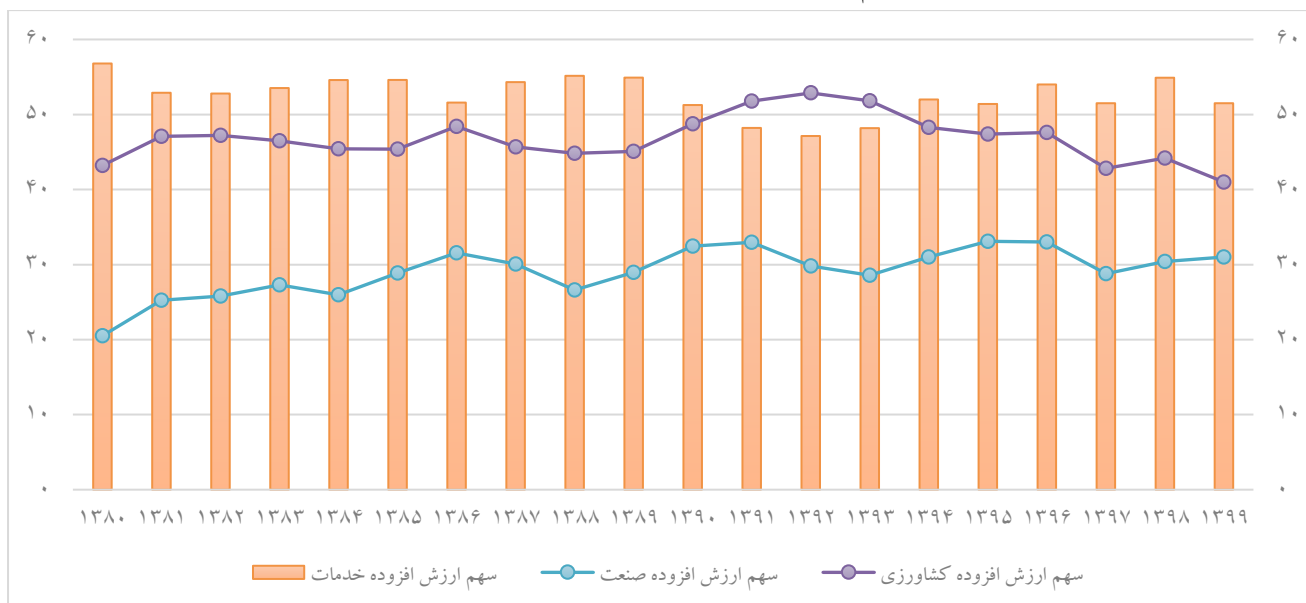
۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
۱۱۷,۳۹۱	۱۱۷,۶۵۸	۸۹,۳۹۴	۱۱۶,۰۴۲	۱۱۹,۲۶۸	۹۶,۲۹۰	۹۶,۲۰۶	۹۱,۴۳۶	۱۰۴,۶۸۸	۱۳۱,۰۹۶	ارزش افزوده بخش صنعت و معدن
۴.۵	۴.۷	۳	۳.۵	۳.۷	۳.۸	۳.۸	۳.۷	۴.۱	۴.۲	سهم در کشور (درصد)

- استان به رغم قابلیت‌های فراوان در بخش صنعت و معدن، نتوانسته به پیشرفت‌های قابل توجهی برای ایجاد ارزش افزوده در این بخش دست یابد و شاید دلیل آن هم صادرات این محصولات به صورت خام و فرآوری نشده باشد. میزان ارزش افزوده این بخش از ۱۳۱,۰۹۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۰ به ۱۱۷,۳۹۱ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۹ کاهش یافته است. متوسط نرخ رشد سالانه طی سالهای مورد بررسی نیز در حدود ۳ درصد

کد مدرک: SCCIM-FR-۰۰۹-۰۰۰	گزارش	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز
تاریخ:		

بوده است. با وجود این، سهم استان فارس در ارزش افزوده بخش صنعت و معدن کشور طی سالهای مذکور حدود ۳ تا ۴ درصد بوده است.

نمودار شماره ۴: روند سهم بخش های مختلف از تولید ناخالص داخلی استان فارس طی سالهای ۱۳۸۰-۹۹

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

* سهم بخش خدمات در نمودار سمت راست و سهم سایر بخش ها در نمودار سمت چپ آورده شده است.

- منبع

- آزرده، ابوطالب (۱۳۹۱)، بررسی حسابهای اقتصادی استان فارس و مقایسه آن با استانهای کشور، مجله اقتصادی، ماهنامه بررسی مسائل و سیاستهای اقتصادی، شماره ۹۳ و ۹۴، صفحات ۱۰۱-۹۱.
- حسابهای منطقه ای، مرکز آمار ایران.